

>> Manel Bayo. (Foto: SEBASTIÀ GODAY)

«Estás só. Ninguém o sabe. Cala e finge.
Mas finge sem fingimento.
Nada esperes que em ti já não exista,
Cada um consigo é triste.
Tens sol se há sol, ramos se ramos buscas,
Sorte se a sorte é dada.»

Odes de Ricardo Reis, FERNANDO PESSOA

Les sonores riallades de Manel Bayo Rigau (Salt, 1966) indiquen, per descomptat, la seva presència i també els estats d'ànim que l'embolcallen i el puntuen. A Salt, en l'inici acrobàtic de la fase 1 del desconfinament o de la desescalada del confinament, ens vam citar en una terrassa protegida pels metres de distància reglamentaris (no al seu estudi, com hauria estat preceptiu, o en una exposició), la del mític Serrallonga de Salt, que encara no havia obert, per la qual cosa vam haver de travessar el carrer Major de Salt i coincidir en una placeta, endreçada però amb vistes a dotzenes de balcons on els seus conciutadans, molts carregats de problemes vitals greus, formen la vila on Bayo resideix i que ha estat, juntament amb la seva experiència personal, un dels motius engendradors de la seva creativitat artística. Salt tenia, aquell dia, l'aparença d'un matí de diumenge, sense soroll de cotxes, sense l'anar i venir de persones, amb botigues tancades; feia l'efecte que tanta pau i tranquil·litat presagiaven, com en una pel·lícula de terror, l'esperat esglai, el moment que ens farà tancar els ulls. I era primavera.

Manel Bayo, la loteria de ser artista sense ficció

Text > SEBASTIÀ GODAY

Manel Bayo és expansiu, franc i, bàsicament, des-til·la allò que es coneix com a *bon rotllo*. Com és natural, ha procurat ajustar-ho a les seves circumstàncies, a la seva conveniència, però ha volgut, sempre, fer-ho extensiu a qui l'envolta, sigui en la feina de professor a l'Escola d'Art de La Mercè, a Girona, sigui en les seves

exposicions, amb la família o en les seves relacions d'amistat o professionals. En aquest punt inicial em permeto recordar el dia que li van comunicar que havia guanyat la setena edició de la Biennal de Girona. Aleshores jo treballava en aquell projecte, i vaig poder assistir a una de les més grans explosions de felicitat sincera que mai he pogut observar durant els meus anys

de professional; Bayo transportava al voltant de la seva còrpora una aura de felicitat encomanadissa, sincera, potser, que m'agrada molt, com de nen en ple joc o amb sabates noves. Inevitablement, amb el pas del temps s'ha

>> Columna commemorativa retirada per perill, del 2019, impressió Giclée sobre paper Fine Art, de 56 x 64 cm. (Foto: MANEL BAYO)

>> *Contra natura*, del 2016, dibuix sobre paper i espiera de llautó, de 42 x 59 cm. (Foto: MANEL BAYO)

esvaït aquest estat de beatitud, i més quan en la seva obra més recent s'ha acarat a materials físics i registres de memòria que potser no s'hi adiuen.

El seu recorregut artístic s'inicia en la pintura i amb el temps s'acull al món de l'art digital en imatges i esquetxos construïts amb el teclat del Mac, i també en la fotografia, però en tota la trajectòria no ha deixat mai de dibuixar, i em recalca que ho fa cada dia, i els dibuixos, sovint, s'agafen en la naturalesa de manera agraïda: «Soc dibuixant i en soc professor», em diu en un moment de la conversa saltenca, mentre evoca la ciutat dels seus records, dominada pels treballadors de la Coma Cros o de la Gasol.

Indiscutiblement, l'exposició a Les Bernardes de Salt, a finals de 2015, «Una explosió de gas destrossa una casa», va compendiar gairebé tots els paràmetres que generen el seu treball artístic: la memòria personal i col·lectiva, el rebuig material i la re-

construcció dels fragments no desintegrats en un espai expositiu. Cal saber que el 8 d'abril de 1990, al domicili de la família Bayo (pare, mare i els tres germans) es va produir una deflagració de gas que va esmicolar la casa i un munt de records, fotografies i filmets, i tota mena d'elements que en aquella primavera dels noranta

formaven una vida familiar; tot i això, no van haver de lamentar desgràcies personals. Partint d'aquesta premissa primordial, Manel Bayo va començar reconstruint, a l'exposició de Les Bernardes, l'edificació fonamentada en el record del que va ser casa seva, i ho va fer amb unes làmines de PVC transparents i vertebrades, des del sostre, mitjançant un cable d'acer que les formalitza i els dona l'aparença d'una caseta ideal però realment sostinguda, sense fonaments de planta, terrenals, des del sostre de Les Bernardes. La fragilitat d'un edifici i el poder evocatiu de certs elements supervivents, tanmateix, de la memòria que vint-i-cinc anys després Manel Bayo projecta en la percepció del públic. Són especialment generadores de records en la família i en la percepció de l'espectador de les peces *Cinc persones dormint*, en què uns conjunts d'elements trobats evocuen i identifiquen i ajuden a elaborar uns perfils, unes imatges humanes, amb gairebé res. També l'edifici sinistrat emet o es concentra en una imatge artística bayiana: un simpàtic *Déu vos guard* de ferro i ceràmica que presidia l'entrada a la llar saltenca dels Bayo; una salutació, ara, insolent. A l'exposició també es pot veure en marxa enrere i a velocitat ràpida un muntatge de les pel·lícules familiars que es varen salvar del daltabaix, una altra referència a la fragilitat del record. I en aquesta exposició es començaven a percebre en el pare Bayo els símptomes d'una fatídica malaltia de la memòria que cinc anys més tard, en plena pandèmia de

>> «*Contra naturam*», del 2016, a la desapareguda galeria Espai U, seu de Lupusgràfic Edicions. (Foto: MANEL BAYO)

>> Déu vos guard, del 2015, peça supervivent de l'explosió de la casa familiar de l'artista, de 15 x 15 cm. (Foto: MANEL BAYO)

la COVID-19, es va transformar en un preocupant topall vital en la família que se n'ocupa.

«Rull» va ser l'exposició que va generar el fet d'haver guanyat la setena Biennial de Girona, amb la peça *Setze bales per a l'ADAG*, de 2013, que jugava amb els referents artístics del passat a Girona per tal de trobar un lloc en el present i en el futur de l'elenc d'artistes representatius. De fet, va provocar en algun dels balejats enormes escarafalls per ser una mena de declaració de guerra a persones concretes i, sí, eren setze noms, però no triats a la babalà. Eren, en conjunt, l'art d'una època, d'uns sistemes expositius, d'una representativitat eloqüent però, sense cap mena de dubte, la crida al trencament, a un lloc per als qui, en paraules d'Eudald Camps, són una generació «frontissa», una generació que, a Girona, ja no té cap galeria oberta, en la qual tot prové de l'administració, en la qual el paradigma dels setze esmentats no té ja cabuda, en la qual les pantalles, l'art digital, ens emmurallen sigui amb obres fetes *ad hoc* o per a serials televisius, sempre i a tota hora.

Sí, però a «Rull» (l'exposició de l'any 2018 a la Casa de Cultura de Girona) l'obra de Manel Bayo aprofundeix en el rebuig, en l'escrostonament, en allò que hauríem d'enviar al contenidor

>> Dotze bosses de pa sec, del 2017, a la Casa de Cultura de Girona. (Foto: MANEL BAYO)

>> «Rull», del 2018, a la Casa de Cultura de Girona. (Foto: MANEL BAYO)

gris, en els paisatges del nou Salt, en allò que desapareix, en la brutícia de la brutícia a *Trona*: una cadira inútil, en el principi de l'esfondrament de cal Lleter (on va néixer Bayo, al cor del Salt antic); es capfica en les bosses de

pa sec, en la necessitat dels necessitats, en la trencadissa dels conceptes irrompibles en l'aiguabarreig d'un Salt que ja no és el dels obrers de la Coma Cros o de la Gasol, ni el dels hortolans de les Deveses.

Per a Manel Bayo, ser artista i fer-ne és una guerra de trinxeres i una loteria en la qual cal anar reinventant-se constantment sense desànim, veient com molts altres abandonen, en una societat en què fins ara (ja veurem en la post-COVID-19) cal sobreviure diversificant les fonts d'aliment i de producció i sempre intentant ser honest i connectant amb l'ofici, com ha fet en el festival d'art PAPSalt (passeig, art i paisatge) per les Deveses de Salt. I és que amb ell el temps passa volant parlant de molts dels bons amics comuns, de l'eficaç intel·ligència d'Eudald Camps o del programa de ràdio que fa amb Rosa Gil i Ricard Planas, de qui havia estat veí, a Girona FM 92.7, i em rememora els anys que amb la família van viure a Angola, Lisboa o Montevideo; en total, onze, quan el pare Bayo treballava a Telefónica, o em fa un tast del seu nou projecte artístic i fotogràfic, en el qual vol incidir en els artistes que amb tots els inconvenients de l'ofici perseveren i continuen omplint carpetes, tallers o garatges, talment com en una distopia en què la necessitat de crear dia rere dia no es pot oblidar. Sí, Manel, calen artistes que ens posin contra les cordes, callant i fingint, però fingint sense fingiment.

Per saber-ho tot
<https://manelbayo.com>

>> Trona, del 2017, caixa de llum, de 50 x 40 cm.
 (Foto: MANEL BAYO)

>> Pell, del 2015, làmina de PVC, plomades i tensors, a Les Bernardes de Salt. (Foto: MANEL BAYO)

>> Setze bales per a l'ADAG (fragment), del 2013, de la col·lecció de la Fundació Casa de Cultura de Girona. (Foto: MANEL BAYO)